

QUADERN DE TEATRE

Juan Carlos Olivares

Barcelona, una ciutat sense cos teatral

Es savis sabran situar en el corrent correcte aquesta idea que identifica la felicitat com un estat excepcional fàcilment identificable enmig de la seva antagònica normalitat. *Sama Samaruck Suck Suck*, *Juli Cèsar*, *Celobert*, *Dissabte, diumenge i dilluns*, *Bones intencions* i *Via dolorosa*: mitja dotzena de moments feliços per recordar en una temporada caracteritzada per una preocupant manca de tensió artística. Remet la crisi de públic, però res de concret i immediat anuncia un canvi de tendència en l'abúlica salut creativa del teatre d'aquesta ciutat. Una generació o dues han envellit amb durícies fins i tot a les temples i no s'ha fet gairebé res per adobar amb garanties el relleu.

TALLA XL

El Teatre Nacional de Catalunya i el Teatre Lliure –les dues naus capitanes de la cartellera– han renunciat a la seva privilegiada posició per qüestions diverses. El TNC es comporta amb el cansament propi d'una institució centenària, viciada de compromisos i equilibris. El risc només és una quota més a complir entre moltes altres. La marca TCN no existeix, encara menys com a laboratori a fons perdut. Projectes com el T6 acaben com a plataforma pública per a un nou èxit d'un tàndem tan consolidat com el de Jordi Galceran i Sergi Belbel, autor i director d'*El mètode Grönholm*. El TNC tampoc serveix com a intercanviador internacional: la presència de Georges Lavaudant –que ha passat de director invitat a director okupa– desperta cada cop menys entusiasme. El nou Lavaudant de la temporada ha quedat desprestigiat després de comprovar que el *foraster* del TNC utilitza aquesta institució com a luxosa sala d'assajos. ¿I el clàssic català de torn? *El café de la Marina* ha estat una altra operació de maquillatge, vestuari i *attrezzo*. Una altra ocasió perduda per acostar-se amb seriositat i llibertat a l'herència. El seu gran èxit ha estat un altre dels espectaculars càlculs de Sergi Belbel. La seva preciosa recuperació de *Dissabte, diumenge i dilluns* d'Eduardo de Filippo és un singular exemple de l'astúcia aplicada a l'art, com transformar la impotència del creador en un triomf. Teatre acadèmic salvat de l'adotzenament per una detallada direcció d'actors i una intel·ligent cabriola que posa distància brechtiana en la tradició napolitana. L'altre gran triomf del TNC ha estat regal de Carles Santos. L'òpera circense *Sama Samaruck Suck Suck* va convalidar l'estreta complicitat entre el públic barceloní i la inclassificable rauxa de Santos.

El Teatre Lliure ha perdut la seva aura. Ha perdut molt més. Va perdre per sempre Josep Montanyès, va perdre Lluís Pasqual, va marcar distàncies amb Lluís Homar i Anna Lizaran i entre tots van deixar que s'enfangués el seu ben guanyat prestigi per un trist serial de misèries individuals i polítiques. Àlex Rigola s'ha quedat al capdavant d'una institució que ha viscut els seus tres últims anys com els actes finals d'una tragèdia shakespeariana. Massa sang per a una casa nova. El Lliure de Montjuïc, un monstre de Goya devorant els seus fills. Per retrobar-se amb el millor de la seva història s'ha de tornar una vegada i una altra al Lliure de Gràcia. En aquesta sala –la de sempre, la que el públic segueix considerant la legítima– s'han vist les dues millors propostes de la temporada del Lliure: la impactant deconstrucció de *Juli Cèsar* de Shakespeare dirigida per Àlex Rigola i les *Bones intencions* de Roger Bernat, la millor regressió dramà-

millor oferta –i possiblement una de les millors iniciatives teatrals de la temporada–, el cicle *Bona gent* de Roger Bernat, ha peregrinat pels racons més alternatius de la ciutat.

Mentre el Mercat perd el seu perfil i s'endinsa en la foscor de la indefinició, el Teatre Romea persisteix en la seva raresa. L'entestament personal de Calixt Bieito ha aconseguit que un estrany híbrid existeixi a Barcelona: un teatre privat amb esperit de servei públic. Potser algun dia es trencarà aquest antinatural maridatge. Fins que arribi aquest dia, el Romea funciona com un referent de qualitat, el successor artístic del Lliure, el germà bastard i no reconegut del TNC. La seva contribució més gran a aquesta temporada –a més d'un interessant acostament a la nova dramàrgia alemanya– ha estat el cicle dedicat a David Hare. Lectures dramatitzades, l'estrena de l'excel·lent *Celobert* i la presència de l'autor, per una nit transvestit en monològista per pre-

sentar la teoria que es parla català a l'aula i castellà al pati d'esbarjo.

Els pocs intents de reanimar el teatre popular en català no s'han saldat amb l'èxit previst. Sense comptar el ja tradicional èxit de Tricycle (ara amb *Sit*), el desig de Dagoll Dagom de reverdir amb el musical *Poe* la seva complicitat amb el públic barceloní només es va saldar amb un premi Max. Guardó al millor musical per a una companyia que busca infructuosament l'estat de gràcia que convertiria les seves estrenes en nous capítols de la història del teatre català.

Pitjor sort va tenir *Gaudí*, el gran musical català, la producció que faria del recinte del Barcelona Teatre Musical (el Palau d'Esports del carrer Lleida) un teatre de veritat. Ni la menció del FAD a la seva remodelació interior va ajudar la gran aposta de Focus per fixar a Barcelona una gran plaça turística de musicals. *Gaudí* serveix d'exemple de l'ambició mal entesa. Un artefacte d'immillorables intencions, amb un equip artístic de provada qualitat i un personatge, en principi, universalment conegut. Va arribar l'hora de la veritat i el guió mostrava abans de tot el terror a un personatge sense història. Un espectacle perdut, amb una memorable partitura i un nimis cos dramàtic.

TALLA S

Si trista va ser la defunció, per cansament, de l'històric Teatre Malic, més trist és l'estat de *stand-by* del sector de les sales alternatives de Barcelona. La consolidació de la Muntaner –una de les alternatives amb més activitat aquesta temporada– és un miratge en una situació col·lectivament denunciada per aquest grup de sales. La supervivència ha perdut per als impulsors l'halo d'heroic romanticisme. Tampoc estan disposats a perdre més energia com a mendicants professionals. Per a la majoria, la professió és una cosa més que omplir informes administratius sol·licitant la minvant i morosa subvenció de torn. Les altres ajudes –les que demostren interès real en el seu paper d'impulsors de base del teatre d'un país– mai arriben o es perden en vagues respostes institucionals. La supervivència ja no és un esperó, s'ha convertit en una síndrome de fatiga crònica, un limitador d'idees i iniciatives.

I com en la vella falla, rere els que tenen poca cosa o res, hi ha els que sobreviuen amb el que d'altres rebutgen. Són els *off-off*, els que es mouen en els circuits més precaris de la ficció. Marta Galán, Simona Levi i molts altres que han fet de la manca de recursos un manifest. A vegades deixen de ser invisibles i l'ull del dux es fixa en ells. De sobte tot un festival està a la seva disposició. Que ho preguntin a Levi i el seu *Immotion*. Un cop de porta i de nou a les tenebres.

La contribució més gran del Romea a la temporada ha estat 'Celobert', de David Hare, amb Josep M. Pou

tica vista en aquesta ciutat en les últimes temporades. L'*enfant terrible* de la professió local –odiat i admirat a parts iguals– va recuperar l'esperit de la seva finada General Elèctrica per muntar el seu xou de vivències.

TALLA L

La dubtosa política teatral de la Virreina no tan sols s'ha deixat notar al Lliure. El Mercat de les Flors també pateix l'ambigüitat, la manca d'auxili, el cúmul de vaguetats conceptuals de la cùria municipal. L'arribada d'Andreu Morte per rellevar Joan Maria Gual ha ficat el Mercat definitivament en la postmodernitat. Tot és possible, la contaminació és vida i el teatre millor lluny. El públic –que alguna vegada peregrinava al Mercat per conèixer el món des d'un escenari– ha esborrat aquest espai com un lloc de teatre. Fins i tot la seva

sentar la seva *Via dolorosa*, una personal reflexió sobre el conflicte israeliano-palestí.

TALLA M

Els teatres empresa de Barcelona han perdut la por a la correcció política lingüística. Són els únics amb les idees clares, els únics que han sabut fidelitzar el seu públic amb una oferta de confortable entreteniment. Tret del recinte *freak* del Goya, els productes comercials que ocupen el seu lloc en la cartellera arriben avalats pel seu atractiu mediàtic. La caspa pura i dura ja no es porta, les diferències entre el món exterior i la icària teatral barcelonina desapareixen. La mediocritat també existeix i prospera a Catalunya. Arturo Fernández enlluerna sense embuts en el Tivoli i les *Cinco mujeres.com* reparteixen tòpics al Poliorama. Un altre argument per as-